

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.		FŐSZERKESZTŐK:		SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:	
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		Dr Gyarmathy Dezső, földbírtokos.	Dr Hinléder Fels Ernő, orsz. képviselő.	Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.	
Egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.		Dr Kállay Tamás, orsz. képviselő.	Dr Pál Ernő, ügyvéd.	Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.	
Telefon	Egy példány 10 fillér.	SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.		M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.	

Az ujkor triumvirátusa.

(E) Három egyén van a szönyegen, kik Ausztria-Magyarország politikai szálait bogozzák és összekuszálják: Goluchovszky, Gautsch és Fejérváry. Az mellesleg, hogy Fejérváry mögött Tisza, Khuen-Héderváry, Kristó állanak, Gautsch mögött a kamarilla, Goluchovszky mögött a német császár. Ha talán céljuk, akarataik nem is egy, de végeredményben ezen az uton haladva egyet érnek el, az bizonyos. Végeredmény Ausztria és Magyarország szétválása, a Monarchia széthomlasztása.

Tiszát és társait a hatalomvágy, a nemzet összetartó ereje folytán ért csufos kudarcok megtorlása nógatják a zavar előidézésére. A legmocskosabb eszközöktől sem riadnak vissza és elmennek a hazaárulás határáig, csak uralmukat megtarthassák. Gyalázatos szennyiratokat bocsátottak világra és a szó szoros értelmében okádták a mocskot az ellenzék és vezérei felé, eredménye lett, hogy maguk ki sem látszottak a piszokból. Előhúzták Budapest mocskait levezető csatornáiból a hozzájuk méltó szemét népet, társultak velők, mert rokon gondolkodásuk és mert tisztességes polgár undorral fordul el tőlük.

Gautsch a kamarilla hü eszkoze, egy célt tart szem előtt, az összmonarchiát megteremteni, a tizenegy különböző nemzetiiséget és a független Magyarországot egy szabadságot nem ösmerő régi sablonos korlát közé szorítani, a hol csak egy az ur: Ausztria császára és annak titkos parancsolója: a kamarilla, a többi mind hűséges és a mi legfőbb, engedelmes szolga.

Goluchovszky külügyminiszter pedig, a mint nem egyszer volt alkalmam kimutatni, egyet akar, azt, a mit a német császár, ő neki nincs önálló akarata, csak vak eszköze egy idegen uralkodónak, kinek legfőbb célja Ausztria széthomlasztása, melynek bekövetkezése után önként jelentkeznek az eredmények. Fizika törvénye, hogy a nagy testek a kicsinyeket vonzzák magukhoz, ez okból a bomlás idején a német nyelvű Ausztria készségesen csatlakozik a nagy, hatalmas Németországhoz, magával ragadva a sok német la-

kossággal bíró cseh királyságot, mely csatlakozások révén Németország az Adria felől is tengeri utat és hatalmat nyerve, Keleten is tényező lesz, kereskedelme pedig egy megbecsülhetetlen jó alapot nyer. Magyarország pedig megutálva a rövidlító Habsburg uralmat, de amugy is magára maradva, keresni fogja a Hohenzollern barátságát és hatalmas befolyása előtt meghajolva, a koronát felajánlja egy Hohenzollernek.

A triumvirátus tagjainak habár végcéljuk nem is egy, de közvetlen akaratok egyesül. Első lépések az, hogy a válság tartson tovább. Béke, nemzet és király között létre ne jöjjön. Sikerült.

A király jobb érzése, állam bölcsessége felülemelkedve, magához hívatta a koalíció vezérébeteit, hogy béke jobbot nyujtva nekik, megszűnjön az ellentét az állam két tényezője, a nemzet és uralkodó között. Egy lépés kellett csupán. De a triumvirátus közvetlen célja ellenkezőt akart, a gyöngye uralkodó kezébe egy papirkardot adott, hogy rásuhintson a magyar nemzetre és hogy a szin-padi siker nagyobb legyen, fel-paprikázott kedvvel bocsátotta a felkent uralkodót a magyar nemzet elé.

A király felemelte a papirbárdot, rásujtott a nemzetre. És mi történt? A nemzet áll rendületlenül, mondhatom szilárdabban, mint annakelőtte, de megindult a lavina. A magas Alpeselek hóborította részein, ha egy szarka megrug egy ágat vagy kavicsot, az megindul a hatalmas meredeken és hovatovább halad, annál nagyobb hőtömeget sodor magával, miglen a völgybe érve, már virágzó falvakat és városokat temet maga alá.

A triumvirátus nevetségesen kis eszközt nyomott az uralkodó kezébe, hogy a nemzetre sujtson, de csak arra volt jó, hogy a lavina keletkezését előidézzék. A királyi kihallgatás óta a főváros utcáin komoly zavarok jelentkeznek, a nép köztársaság éltetésével vonul végig nagy tömegekben. Igen sokaknak Norvégia az eszményképe. A függetlenségi párt napról-napra fejlődik erejében. Makón a királyra mondandó pohárköszöntő el-

maradott, sőt Sopronban a protestáns irodalmi társaság diszgyűlését követő diszebeden, hol Hegedüs Sándor volt miniszter figyelmeztetés ellenére azt a tapintatlanságot követte el, hogy a királyra köszöntött poharat, beszédét éles közbeszólásokkal zavarták, a beszéd bevezetésével pedig „hang nem akadt, kéz nem mozdult“. A néma tüntetés csak néhány percig tartott. Azután fölcsendült a himnusz: „Isten áld meg a magyart“. Ennek befejezése után pedig a félreértések kikerülése végett Gyurácz püspök poharat emelt a kurucokra, a régi kurucok ivadékára...

A lavina pedig hömpölyög tovább. Első sorban maga alá temeti a triumvirátust, azután másokat. Hogy hol áll meg, isten a megmondhatója. Valószínűleg a történelem ismétlődik, a római triumvirátus esetéhez hasonlólag, a triumvirátusság és a rendszer elbukik, fölül marad Vilmos-Oktáviusz. Élő bizonyítékul, hogy miként alakulnak új nemzetek és új dinasztíák, ha a régié könnyelműen kockára teszik tekintélyüket.

A vármegye ellenállása.

— Gróf Andrássy Gyula tanulmánya. —

Annak a nagyszabású történelem-tudományi munkának, amely „Magyarország vármegyéi és városai“ címmel hazánk multját és jelenét vármegyénként magában foglalja, most sajtó alatt lévő kötetében (Zemplén vármegye monografiája), a koalíció nagystílű vezérfele: gróf Andrássy Gyula tanulmányt irt a vármegye-rendszerről. Ez a tanulmány mélyen tekintő szemmel világítja meg a vármegyék ellenállásának kérdését különös tekintettel a mai helyzetre. Abban a helyzetben vagyunk, hogy a kötet megjelenése előtt már most részleteket közölhetünk Andrássy gróf nevezetes tanulmányából, mely a nagy történelmi tanulságok egész sorozatát tárja elénk.

Zemplén vármegye történelmi multja véres, nagy eseményekben gazdagabb talán bármely vármegye történelménél, a vármegye monografiája megkapó tükre ennek a históriának. Andrássy Gyula gróf bizonyára jó példát választott Zemplén vármegyével, hogy a nemzeti ellenállás kérdését, a vármegyék hatalmas erejét, amely

még a korona erőszakosságainak is századokon át ellen tudott állani, megvilágítsa.

A magyar nemzet csak mint egy-séges politikai test tarthatja fenn magát — írja Andrássy Gyula. — Csak ugy számíthat jövőre, ha hatványozott erővel él benne az összesség fogalma, ha főtulajdonosa a hazafiság marad. A vármegye egész multja az államalkotáshoz fűződik. Szent István birodalma megalakulásának és fenmaradásának óriási munkája tulnyomó részben a megyei intézmény keretében folyt le. Az első király a megyére alapítja az állam szervezetét, s azóta a nemzet politikai génusza szakadatlanul a megyében nyilvánult meg a legön-állóbban.

Legfényesebb, legsikerültebb alkotásunk a vármegye. Hasonlít más országok ilyenü intézményeihez; talán Nagy Károly grófságainak az utánzata, de fejlődése teljesen önálló uton történt meg. Az élet legkülönbébb szükségéinek meg tudott felelni. A megye története az élet változott viszonyaihoz való önkéntelen és belső alkalmazkodás nagyfontosságú elméletének egyik legvalóságos példája a politika terén. Hunyadi Mátyás idejében még a királyi szervező erő hatja át a megyét. Főbb hivatalnokai kinevezettek. Szigorú ellenőrzés mellett végzi munkáját. A Habsburgok idejében ellenben ugyanezek a megyék az ellenállás fészkeivé válnak. A központtól mind függetlenebbek lesznek. Az alispánt is választják. Kis köztársaságok önálló élettel. A megye az adószedés, a katonatartás, az igazságügyi kormányzat, a polgári közigazgatás szerve. A követválasztás is utasítások adása után a törvényhozás is befolyása alá kerül. A nemzetnek, az államnak érdekében a szomszédos megyével és várossal, a királlyal és a központi hatóságokkal, sőt néha a külfölddel is tárgyal, alkudozik, szövetkezik. Nemcsak adminisztrál, hanem politizál is.

A mese sárkányról regél, melynek minden egyes porcikája külön életre kél és tüzet okád, ha levágják a fejét. A magyar nemzet a megyei intézmény alapján oly erővel teljes léthez jutott, olyan mélyre bocsáthatta élete gyökereit, hogy midőn a központ megbénult és idegen befolyás alá került, az egyes tagok a köztük kifejlődött közös szellem útján egymással összetartó és harcra képes egyéniségekké váltak.

Zemplén vármegye a legszebb, a legnemzetibb multu és nemzetünk

fenmaradásának egyik érdekes munkása volt mindenkor. A vármegye egyénisége azon időkben domborodik ki teljesen, midőn a mohácsi vész után a megye az ellenállás eszközüvé vált. Ezen nehéz időkben Zemplén, a mellette lévő megyékkel együtt, önálló irányt képvisel, mely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy szabad magyar állam van ma is itt a Duna völgyében.

Közvetlenül a mohácsi vész után, midőn elkábulva keresi a nemzet a boldogulás útját, Perényi Péterben, Zemplén leghatalmasabb urában megfogamzik az az önálló politika, melyre vidékének felfogásában és cselekedeteiben később is ráismerhetünk. Zemplén és a keleti fekvésű Magyarország szenved a legtöbbet az országnak kettészakadása által, mely Mohács után indult meg. Két kormány, egymással küzdő két ország szeli át ezt a vidéket, melyet közös érdekek és egymással való sűrű érintkezés egyggyé tettek. Sok embernek birtokai is megoszlanak a két hatalmas kör között. Vidékének ezen érdeke és saját helyzete Perényi Pétert az egység természetes előharcosává tették. Lokális talajon nagy nemzeti eszme indult virágzásnak. Eltérve kora irányától, nem annyira azt nézi, hogy ki legyen a király, s hogy nyugaton vagy keleten keressük a szövetségeseinket, hanem a legnagyobb jelentőséget annak tulajdonítja, hogy egységes maradjon az állam. Szerinte ahhoz kell csatlakoznunk, aki az egységet helyreállítja, sőt az a kalandos eszme is támad benne, hogy ha sem a Habsburgok, sem a Szapolyaiak nem tágitanak, mindkettőjük mellözésével egy harmadikra bizassék a közhatalom. Önmagára is gondol e nagyra törő főúr. Következétesen ragaszkodik az alapeszméjéhez. 1531-ben gyűlést hív össze s a meginduló mozgalom mind a két királyt aggodalomba ejti. Majd amidőn belátja, hogy az egyesülés egy harmadik király alatt kivihetetlen, a két ver-

senytárs között békét akar közvetíteni. A nagyváradi szerződés, mely Szapolyai János halála esetére a Habsburgoknak biztosítja az egész országot, az ő közbenjárásával jön létre. S szívósan ragaszkodik a szerződés végrehajtásához. János halála után, Martinuzzi ellenében, sürgeti az ország átadását és e végből 1540-ben érintkezésbe lép Ferdinánddal. De most is fenköltebb szempont vezérli, mint az uralkodó személyének a meghatározása. Nagyérdekű levélben fordul Ferdinándhoz, amelyben férfias hang, erős nemzeti politika nyilatkozik meg... A török eközben elfoglalja az ország közepét és kettémetszi területét, mely csak Felső-Magyarországon át egy fokozatosan vékonyodó szalag útján marad egymással összefüggésben. Felső-Magyarország büszke álma, az ország egysége, álom maradt. A nyugati megyék kénytelenségből is, önérdékből is, hazafias meggyőződésből is, a Habsburg-ház hívei, ámbar a várt felszabadító hadjárat nem indul meg. A keleti vidékek hasonló okoknál fogva az ellenkező irányba szorítva elismerik a király felsőségét, de a török védelem alatt külön kormányzatot alakítanak. Midőn a királyi kormány a nemzet érdekeit elhanyagolja és rajta idegen, néha ellenséges szellem uralkodik, az északkeleti részek feladata az ellenállás élére állani. Az ország önállóságáért és a vallásszabadság ügyéért csakugyan Felső-Magyarország kél először harcba. Zemplén vármegyében, Gálszécsen hangzik először a tiltakozás Rudolf jogtipró rendszere ellen (1604). Egy század véres és dicső munkája Zemplén talaján indult meg.

De nem akarom folytatni Felső-Magyarország szerepének részleteiből előadását. Nem akarom ecsegtetni, hogy az elnyomás ellen miként támadt fel Felső-Magyarországban a szabadság szelleme. Nem akarom részletezni Thököly harcait, aki Erdély segítségével nélkül kassai

központjából évekig küzdött a zsarnokság ellen. S arról a vonzó feladatról is lemondok, hogy II. Rákóczi Ferencnek, Zemplén szülöttjének és büszkeségének nagy és nemes alakjáról szóljak...

Küzdelmes és nehéz mult után Zemplén vármegye ma Magyarország képét tárja elénk... Tartsuk meg és erősítsük meg a megyét s ez szervezze meg a közszellem uralma mellett, a közérdekek szolgálatára a széthúzó társadalmat és forraszsza azt az egészhez hiven ragaszkodó egységgé...

A hét története.

Az az öt percig tartó kihallgatás, melylyel a király a magyar nemzetet képviselő öt pártvezért formálisan kitessekelte, elkeserítette az egész ország hangulatát. A polgárság mozgalmat indít mindenfelé, hogy a vezéreknek bizalmat nyilváníthasson. Fájdalom, a nemzetközi szocialistapárt, melyet az általános, titkos szavazati jog jelszava elmaritott, a legdurvább módon ellenszegül a honfiak hazafias felbuzdulásának és különösen a fővárosban inscenált ellene véres tüntetéseket, melyeknek számosan estek áldozatul. A király ujabban hosszabb kihallgatáson fogadta báró Fejérváry Gézát, amihez az optimista politikusok azt a reményt fűzik, hogy ez a kihallgatás a király és a nemzet kölcsönös megértésének útját lett volna hivatva egyengetni. Azonban ezt a föltevést merő kombinációnál többnek nem lehet tekinteni.

Norvégia hamarabb függetlenítette magát Svédországtól. Az elválás immár befejezett tény és már megállapították azt a szerződést, a melyet az unió felmondásával a két ország kötni fog.

Két nagy vasuti szerencsétlenség történt a héten. Valószínűleg pályamerénylet következtében Sztracsno megállóhelyen a személyvonat négy

kocsit horzsol, mely alkalommal két kocsit kisikamlott. Egy utas meghalt, kettő súlyosan és egy könnyen megsérült. Marosillve mellett is történt vasuti baleset. Egy tehervonatról a kocsik rakományát képező épületfa lecsuszott a kocsik közé, miáltal egy kocsit kiugrott és magával ragadt több más kocsit. A forgalmat néhány órán át átszállással kellett lebonyolítani, de — szerencsére — emberéletben nem esett kár.

Néhány nap előtt nagyarányú tűz volt a fiumei Lazarus-féle hajógyárban. Most önként jelentkezett egy Popovics Milán nevű ember, hogy ő gyújtotta fel a gyárat. A rendőrség örültnek nézte és megfigyelés alá helyezte.

Hódmezővásárhely közelében háromszoros rablógyilkosság történt. Ismeretlen tettesek meggyilkolták Döme István gazdát, feleségét Ladik Mária és Döme nyolc éves unokaöcsését, Istvánt. A legyilkoltak borzalmas módon el vannak csonkítva. A csendőrség letartóztatott egy csavargót, kit a tett elkövetőjének tart.

Nem kevésbé rémes az a családi dráma, amelyről Egerből jön hír. Rab József kőműves revolverrel lelőtte négy gyermekét, kik közül egy meghalt, három pedig a halállal vívódik, azután maga is öngyilkossá akart lenni, felvágta az ereit és most kórházban fekszik súlyosan megsebesülve. Tettét ittas fővel azért követte el, mert — dacára annak, hogy rosszul megy a sora — felesége legidősebb leányával elment egy mulatságra. Időközben ő is elment a kocsmába és azután elvégezte véres munkáját.

Sötét bűneset történt Nápolyban. Caracciolo-Maranshercegnő viszonyt folytatott a komornyikjával, Javarone Vincével. A hercegnő mostoha leánya Capano grófnő szintén kedvese volt a komornyiknak. A Don Juan legény azonban nem elégedett meg a két kedvesével, hanem még elcsábította a hercegnő két serdülő leányának

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

K. Mártonffy Imre elbeszélései.

Mindenki előtt, aki a magyar nemzeti irodalomban némi jártassággal bír, ismeretes az a kár, melyet irodalmunk föllendülése idején okoztak azok, kik minden kritika és válogatás nélkül átültették nyelvünkre az idegen irodalomnak termékeit, különösen a szenzációs regényeket s ezzel kisebbitették a hazai irodalom termékeinek kelendőségét.

Ezek egyike volt Mártonffy Frigyes, ki a szabadságharc leveretése után mint emigráns külföldre ment, beutazván Törökországot, Kisásziát s majd Párisban francia nyelvtanár volt és hazatérte után nyakra-főre fordította a francia és angol regényeket és néhány valóban derék munka mellett sok selejtesre pazarolta nem mindennapi tehetségét.

Ennek az immár tíz éve elhunyt veterán írónak a fia: Karcfalvi Mártonffy Imre lapszerkesztő, Budapest székesfővárosában a történelem tanára, a legujabb írói generáció egyik rokonszenves alakja, a szép-próza és publicistikának immár 21 éve tehetséges és szorgalmas művelője, lapunknak is kedves kiváló munkatársa.

Korán nyilvánultak nála az írói hajlamok s mikor atyja a külföldi irodalmak regényeinek átültetésére buzdította, az önérzetes ifjú azt felelte büszkén: „Nem úgy atyám! Hanem arra fordítom minden tehetséget, hogy nemzeti irodalmunk ellen elkövetett bűnödöt kiengeszteljem!”

S a talentumos ifjú beváltotta fogadását, mert 1884-ben Budapesten megjelenő előkelő szépirodalmi lapokba írt néhány feltűnést keltő tárcát, majd 1886-ban Ujpesten lapszerkesztő lett, ugyanez időben igen sok publicistikai és társadalmi cikket írt s az amerikai lapok levelezője lett. 1891-ben megjelent „A cigány leány” című regénye, melyet a kritika nagy elismeréssel fogadott.

Ezt követte 1892-ben a „Négy menyasszony”, s rá 1893-ban „Görgei Buda alatt” című történelmi regényei, ez utóbbit teljesen elkapkodta az olvasó közönség. 1894-ben „Elbeszélések” cím alatt tizenkét szebbnél szebb novella gyűjteményt adott ki egy kötetben, mely akkoriban valószínűleg irodalmi eseménynyé vált. 1896-ban „A fővárosi orvos titka”, 1897-ben „A budapesti gyáros leánya” regényei több százezer példányban forogtak közkezen. 1899-ben „Az angyal földi tébolyda titka” című re-

gényt egy fővárosi napilap hozta, s óriási szenzációt keltett a megjelentése. Ujabb regényei: „Halálos szerelem” (1903), „Hogy szeret az aszszony” (1903), „Szinpadtól a kolostorig” (1904), „Rózsa Sándor” (1905) történelmi regény. Itt még vigjátékot: „A szerelem próbája” (1894), „A kártyavető feleség” (1901), „A titkos zeneszerző” (1902), „A betörő” (1905). Továbbá egy nagyobb színművet „Megtalált szívek” (1903) címen. Sajtó alatt vannak: „Sir és oltár” történelmi regény, „Az üstfolozó cigány”, „Harc az örökségért”, s a „XIX. század forradalmi és azok okai” történelmi munkája.

S alig van lap széles Magyarországon, melyben a szépirodalmat kedvelők Mártonffy Imre nevével ne találkoztak volna, ami nyilvánvaló jelensége annak, hogy van hivatása, rátermettsége. Figyelemre méltó tehetség, rendkívül gyorsan, de inspirációval dolgozik.

Most ujabban a fővárosi lapokban elszórtan megjelent elbeszéléseiből „Ujabb elbeszélések” címen egy könyvet adott ki. Ezek a novellák nem az újságok vonal alatti egy napos dicsőségére termettek, hanem maradandók és határozottan örökbecsűek.

Itt fekszik előttünk a csinos kiállítású kötet és bátran ajánlhatjuk annak a közönségnek támogatásába és figyelmébe, melynek a szerző a pihenés édes óráiban, vagy a fekete kávé mellett oly sok kellemes percet szerzett.

Bátran állithatjuk Mártonffyról, hogy ő egyike a legtehetségesebb íróknak s minden egyes sorát lelki gyönyörűséggel olvashatja bárki.

A kötet első novellája a „Női köny hatalma.” Gyönyörűen festi benne a szerető hitvest, kit férje elhagy méltatlanul, pletyka következtében, s mikor a válpör kezdetén utóljára találkoznak, a nő szemében köny csillog, két könycesep, melynek láttára a férj bocsánatért esdekel s újból boldogok lesznek.

A második „Gazdasszonyfeleség” kedves, poetikus elbeszélés, bemutatja a házas leányt, ki főz, mos, vasal, surol, s mint ilyen, megnyeri egy férfi szerelmét, ki kétségbeesve, hogy nincs jóra való dolgos házasasszony a világon, agglegény akar maradni, de meglátva a gazdasszonykodó leányt, feleségül veszi.

A harmadik novella „A nagymama” telve humorral és kedéllyel. Gyönyörű és szép nyelvezettel van megírva a „Leány szoktatás” beszély.

egyikét. Kétségbeesésükben a leányok elmondták az esetet nagybátyjuknak, a palermói törvényszék elnökének. Ez azt tanácsolta a leányoknak, hogy menjenek kolostorba, Javarone pedig jelentsék fel. Ez meg is történt, mikor azonban a két leány egy másik nagybátyjával a rendőrségre ment, Javarone törős hittel megtámadta a társaságot, agyon szúrta az egyik leányt s súlyosan megsebesítette a másikat és nagybátyját. Az ez ügyben kitűzött végtérgezés elmaradt, mert Javarone a börtönben megöregült.

Báró Eötvös József levele városunk tanácsához.

Igen érdekes levél jutott kezeim közé, melyet ha meg nem ismertem, nek a székely anyaváros és az anyaszék, s talán a Királyhágón innen és túl lakó közönséggel, vétket követnék el, hiszen a mai politikai viszonyok között, igen érdekesen jellemzi az abszolutizmus honfiainak gondolkodását. Ha párhuzamba állítjuk a mai miniszterekkel, a kik csak a hazafias határozatokat tudják megsemmisíteni, e levelet, mely egy puritán hazafinak őszinte tiszteletét és ragaszkodását fejezi ki anyavárosunkkal szemben, szinte önkénytelenül öltik eszünkbe az a gondolat, hogy talán jobb volna a nyílt abszolutizmus, mely egygyé tenné a küzdő nemzetet. Már külsőben annyira haladtunk, hogy nem lehet különbség magyar és magyar közt. Egy szívvel lélekkel kell sorakoznunk a küzdők zászlói alá, mert csakugyan nemsokára elkövetkezhetik, hogy „még egyszer azt izeni.” S józan észszel gondolkozó hazafi nem mehet a hazátlank vörös zászlói alá, melyet a kamarilla adott kezükbe hamis jelszavakkal, s vak buzgalmában a sokat szenvedett nemzeti zászlót tépi ronggyá. Tisztességes ember nem is sorakozik az ő zászlójuk alá, hanem vezér-

Egy magyar orvost, ki Konstantinápolyban, az osztrák-magyar követ-ségnél volt alkalmazva, éjnek idején egy pasa házához hívtak, hol a pasa leánya élet-halál közt lebegett. Lassu gyógyulása alatt halálosan megsze-
rették egymást s a leány elmondta, hogy megakarta magát mérgezni, mivel egy fiatal pasához akarták férjhez adni, kit gyűlöl. Egy szép napon megszökött a szerelmes pár, de a kapunál álló őrző ut, mire a leány a török nőnek öltözött kedvesét éles tőrrel arcon szúrta s elküldi az őrt segítségül, míg ő vigyáz szöktetőjére. De ezalatt persze megszöktek és külföldön egybekeltek boldogan.

„Mária nevenapján” szép, vallásos ihlettel megírt novella egyike a leg-szebbeknek. Jellemzetes elbeszélés a „Gyógyszer”, a modern budapesti főúri életet festi benne, s a női hiúságot, könnyelmű jellemet „Az első civakodás” a házasséletről vett kedves novella. A férj és feleség, a nászestén megfogadják, hogy sohase fognak civakodni, de ha mégis megtörténne, kibékülés nélkül nem térnek nyugodni. Ezen persze mindjárt összevesznek, de csakhamar kibékülve mondják: „Ez volt az első civakodásunk!” — „A fiatal férj” a

esillagának a szent trikolort tekinti, mely vezette Boeskey, Bethlen és Rákóczy kurucait, s nem régen is vitte a honvédeket vészben, viharban — előre.

De álljon itt a levél szösz szerint, a mint azt Eötvös megírta, azon alkalomból, hogy Székelyudvarhely városa díszpolgárának választotta.

„Mélyen tisztelt városi tanács!

Tizenhét éve, midőn Erdélynek legdicsebb székely fia Körösi Csoma Sándor felett tartott emlékbeszédemben kimondám, hogy azon határokat, melyeket Erdély s Magyarország között a történetnek kifejlődése vont, szívünk nem ismeri, s míg iskoláinkban két testvérországról tanulunk, honszeretetünk csak egy magyar nemzetet ismer, melyet a múltban emlékei, a jelenben szeretet, a jövőben reményei, melyet egy ezredévek története egy váhatalan egészszé olvasztott egybe.

Ez volt meggyőződése életemnek és ha azon vészek után, melyek e hazán keresztül vonultak, a remény, melylyel a jövőbe tekintek soha nem enyészett el: ezt annak köszönöm, mert tapasztalásaim ezen meggyőződésemet nem ingatták meg soha.

Felesleges volna ezek után azon örömet újra kifejeznem, melylyel az Erdélyi Múzeum megnyitására az Akadémia által most azon haza polgárának mondhatom magamat, melyhez tisztelet és rokonszenv oly régen láncoltak.

A megtisztelő polgári oklevél, melyet e napokban vettem, minden hazafi törekvésem egyik legszebb jutalma s egyszersmind a legdrágább emlék leendő elöttem mindig, mely engem a kevés, de boldog napra fog inteni, melyet Erdély fővárosában töltöttem, s ha bár érzem is, hogy legnagyobb része annak, miket e fényes okmány érdemeimről elmond, inkább csak azt fejezi ki, mi után törekedtem, de mit erőm elérni nem engedett, Székelyudvar-

házasséletről üde humorral és eleven tollal megírt novella egyike a leg-szebbeknek. — „Az elhibázott lövés” a magyar népeletről van véve, mikor a parasztleány büszke kedvesét, mivel nem akar vele táncolni, éjjel meglesi s a sötétben helyette a leány anyját lövi agyon.

Legutóljára hagyta szerző leg-szebb alkotását, a 100 korona pályadíjat nyert „Odalenn már nem fáj semmi” című novelláját. Ha a többi nem is közölte volna a kötetben, ez maga megérdemli, hogy figyelemmel újból-újából, százszor is elolvassuk.

Ezzel befejeztük a kötet szebbnél-szebb elbeszéléseinek rövid ismer-tetését. Hisszük, hogy a szépirodalom igaz barátai sietni fognak Mártonffy Imre könyvét megszerezni, melynél szebb, tartalomdusabb és jobb novella-sorozat mostanában nagyon kevés jelent meg. Mártonffy elsőrangú tehetséges elbeszélő irodalmunkra nézve határozott nyereség. A kötet, melyet a szerző igen jól sikerült diszmagyaros arcképe díszít, nem drága, csak 2 korona, de tanítók 1 koronáért is megrendelhetik szerzőnél Ujpest. (Budapest mellett.)

hely polgári levele épen ezért annál inkább eszembe fogja juttatni azt, mivel hazánkban, mivel Erdélynek s főképp Székelyudvarhely polgárainak még tartozom, hogy magamat azon baráti indulatra méltónak mutassam, melyet irányomba bebizonyítottak.

Vajha valaha alkalmam lehetne, hogy azon hálát, melyre magamat a tisztelt város irányában lekötellezve érzem, tetteleg bebizonyíthatnám, vagy vajha legalább most méltólag kifejezhetném köszönetemet, s azon tiszteletet, melylyel maradok

Székelyudvarhely városi tanácsa s öszves polgárainak

Pest, 1860. március 17.

Alázatos szolgálja

B. Eötvös József.

Üdvös gondolatok.

A népnevelési körök megalakítását sürgettem a multakban, mely társadalmi egyesületeknek feladata lett volna az egyes helységekben mindenféle kulturális dolgok érdekében munkálkodni, a felmerülő társadalmi kérdések felett eszmecserét folytatni, s illetékesnek érezni magát mindenféle közügyben az irányító lépéseket megtenni. Az eszme sajnos csak tervet öltött még idáig, a minek, — illetve egy olyan egyesületnek, a mely a társadalmi ügyeket munkálja — érezzük is a hiányát nagymértékben, mert az egyes összejövetelek, valamint a helyi lapjaink hasábjain kifejezésre jutó sok üdvös gondolat mind az illetékes körök figyelmébe ajánlatik, csak hogy épen az ilyen „illetékes kör” hiányozik, a mely ezeket összegyűjtene és megvalósítaná.

Azt ajánlom tehát alakítsunk első-sorban egy ilyen „illetékes kört” népnevelési vagy társadalomtudományi kör címen, s akkor van egy szervünk, mely mindenféle dologban tervező, indítványozó és megvalósító lépéseket tehet. Ennek lehetne többféle szakosztálya is, pl. népnevelési, mely a beiskolázást, szegény tanulóknak ruhával s a szükséges eszközökkel való ellátásáról gondoskodnék; a felnőttek oktatásának lyceumát intézné egy másik s az iparos tanonc csapat vezetését társadalmi egyesület módjára egy harmadik szakosztály s a szorosan vett társadalmi ügyeket, indítványokat vezethetné ismét egy másik szakosztály, melyek a szükség szerint többször, maga az egyesület választmánya pedig minden hónapban tartana ülést.

Addig is azonban, míg egy ilyen, vagy ehhez hasonló intézmény létesülne, a „Székely-Udvarhely” hasábjain felvetett két kiválóan fontos eszme megvalósítását elodáztatatlannak látom, ezek egy zenei lyceum szervezése társadalmi uton és egy gyorsírói tanfolyam megalakítása.

Tudom, hogy városunkban igen sokan vannak, kik esténként egy-két órai időt és a szükséges költségeket is igen szívesen áldoznák, csak hogy a gyorsírás hasznos mesterségét elsajátíthassák. S ezt a tanfolyamot megvalósíthatjuk annyival könnyebben, ha többen jelentkezünk erre, mert tudomásom szerint városunkban két tanár van, kik gyorsírászatot tanítanak, s felkérésre e tanfo-

lyam vezetésére valószínűleg szakitanának időt. De miután épen az az illetékes kör, mely ezen tanfolyamnak szervezését és ügyeit vezetné hiányzik, jelentkezünk az eszmét felvető „Székely-Udvarhely” utján a jövő hó folyamán és akkor a hó végén a jelentkezettek szervezkedésre összejöhetnek.

Ha a gyorsírói tanfolyamot megvalósíthatjuk, a zenetanítás kérdését is újra napfényre hozzuk, hátha addig szerveztetlenségünkben egy lépéssel előbbre haladhatnánk.

Gyerkes Mihály.

JEGYZETEK.

Fegyverárusítás. Előfordult, hogy a rendőrhatalóságok holmi szabályrendeletekre támaszkodva, a kereskedőknek egyenesen megtiltották a fegyver és revolver árusítását. A belügyminiszterium kimondotta, hogy az összes vaskereskedők a fegyvert és revolvért úgy, mint más vasáru-cikket, szabadon árusíthatják. Jó is lesz, ha minél több fegyver és revolver áll rendelkezésünkre. Hátha szükség lesz reá...

Hivatalos potyázás. A hirdetés tudvalevőleg oly nélkülözhetlen eszköz, a melyet még a hivatalok sem nélkülözhetnek. Törvényes és rendes uton járó, helyesen gondolkozó hivatalfőnök nem is mulasztja el egyetlen esetben sem, hogy a legszélesebb körű propagandát ne csinálja, ha valamely szükséglet előfordul. Ezt pedig — közfelfogás szerint — csakis az újság révén lehet elérni. A mai felvilágosult korban sem nélkülözzük azt a szomorú jelenséget, hogy egyes egyoldaluan gazdálkodó vezetők, hűtlen sáfaraí a reájuk bízott talentumoknak. Egyszerűen nem hirdetnek, vagy azt kívánják, hogy a horribilis költségekbe kerülő újságok az ő becses nevek aláírásával ellátott hirdetéseket — ingyen közöljék. Ehhez aztán természetesen nem kell kommentár. Mindenki tudja, hogy a lapok papírját és előállítás költségét a kiadók ingyen nem kapják; csupán a potyázó, minden áron takarékoskodni látszó, vaskalapos uraságok nem akarják megérteni. Azt hiszik némelyek, hogy ha az ő vezetésük alatt álló intézménynek néhány fillért a lapok hirdetéseinek megtakarékoskodnak, az intézmény javát szolgálják. Pedig ez nagyon egyoldalú gazdálkodás, mondhatni épen a közérdek kárára való működés. Az újságok föntartása a közönség által nem is sejtett nagyságu szellemi és főképp anyagi áldozatot követel. Nem kívánhatja tehát senki, hogy ezt az áldozatot egy két ember hozza meg akkor, midőn százak és ezrek élvezik annak előnyeit. Arra való a hirdetés, meg az előfizetés, hogy azzal hozzájáruljon minden művelt ember a ma már nélkülözhetlen lapok föntartásához. Ha pedig valamelyik hivatal vagy intézmény közzététetni kívánja hirdetéseit, azt első sorban a maga érdekében cselekszi, mert többen tudnak az újság révén róla és a szállításnál verseny keletkezik s így olcsóbban jut a kitűzött dolog megvalósításához. Épen azért tehát nagymértékű szűkekltség, rövid látókör kell ahhoz, hogy valaki lekiésinyelje az újsághirdetés értékét.

Aki ezt teszi, az nem a mai művelt világba való; annak hiába gyujtunk világosságot, mert örökre sötétségben marad . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

A hazafias közönséghez!

A több, mint tíz év óta fönnálló „Székely-Udvarhely” függetlenségi és 48-as Kossuth párti politikai újság főszerkesztői: Dr Gyarmathy Dezső földbirtokos, Dr Hinléder Fels Ernő és Dr Kállay Tamás orsz. képviselők, Dr Pál Ernő és Dr Viola Sándor ügyvédek, főmunkatársa: Fülel Sz. Lajos jeles székely író, politikai felelős szerkesztője: Dr Hinléder Fels Ákos, társ-szerkesztője: Betegh Pál laptulajdonos. Ezeken kívül pedig időnkint és alkalomszerűen országos nevű embereink is felkeresik e lapot dolgozataikkal.

Székely anyavárosunk és vármegyénk egyedüli tiszta 48-as függetlenségi hírlapja a „Székely-Udvarhely”, amely most kétszeres előnyt nyújt előfizetőinek. Politikai tekintetben megbízható, törhetetlen hazafiságtól sugallt összintességgel tájékoztatja olvasóit a minket közlelő érdekű dolgokról. Kibővült tartalmából pedig okulást nyer a Székelyföld sorsa iránt érdeklődő minden hazafi. Ily nagy előnyök mellett a kiadóhivatal még sem emelte az előfizetési árakat, hanem jövőre is marad a régi olcsó díj-szabás: negyedszáz 2 K 50 fillér, községeknek, papoknak, gazdasági és baromfitenyésztő egyleti tagoknak, gazdaköröknek, községi előjáróknak 2 K, tanítóknak, községi és körjegyzőknek 1 K 75 fillér. Ha tehát olcsó, az összes székelyföldi érdekeket felkaroló újságot ohajt olvasni valaki, fizessen elő a „Székely-Udvarhely”-re.

Székely testvérek! Neveljük, támogassuk a magunk sajtóját, a mely kizárólag értünk működik s a mi véleményünknek kíván érvényt szerezni minden téren. Ne kapkodjunk a fűt-fát ígérő idegenből jött sajtótermékek után, mert azok szerzői a mi viszonyainkat nem ismerik, élet-szükségletünket nem tudják s így közvetlen hasznunkra sem lehetnek. Pártoljuk a „Székely-Udvarhely”-t, mert annak zászlójára Kossuth Lajos nagy hazánkba dicső eszméi: a szabadság, egyenlőség és testvériség hármas jelisége tisztán, hamisítás nélkül van felírva. Csakis ez által boldogul a hon és virul új életre a haza, melynek üdvéért mi zászlót bontottunk!

Sorakozzatok zászlónk alá!

Hazafias tisztelettel

a „Székely-Udvarhely”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Az aradi gyászünnepély.** Október 6-át az „Aradi 13” évfordulóját országos ünnepé avatják az idén. Eddig mintegy 60 képviselő jelentette be részvételét az aradi ünnepélyre. A program szerint 13 szó nok fog beszédet tartani. Minden egyes vértanúról egy-egy külön szó nok fog megemlékezni. Beszélni fognak többek közt Kossuth és Apponyi.

— **A főreáliskola tanuló ifjúsága** a távozó Hann Károly tanár iránt érzett osztatlan szeretetének külső kifejezéseként szombaton este lam-

pionos menettel tisztelte meg szeretett tanárát, mely alkalommal Baranyay József VIII. oszt. tanuló az ifjúság nevében üdvözlő beszédet mondott, Solymossy Lajos VII o. tanuló pedig elszavalt a Nosz Gusztáv tanárnak ez alkalomra írt ódáját.

— **Egy érdemes férfi.** Szentkatolnai Bánffy Zsigmond dr ügyvéd, a kézdivásárhely—kantai róm. kath. főgimnázium és egyházközség főgondnoka, az erdélyi r. k. státus állandó választmányi tagja, Háromszékvár megye tvh. bizottságának tagja, vároosi képviselő, a háromszéki függetlenségi és 48-as párt, valamint a kézdivásárhelyi függetlenségi kör elnöke foiyó hó 24 én este, életének 51-ik évében meghalt Kézdivásárhelyt. A székely ügyek fáradhatatlan harcosa veszett el az agilis férfiban.

— **Tanulmányi kirándulás.** Az áll főreáliskola 25—30 növendéke Nosz Gusztáv, Tompa Árpád és Szarvas Arnold tanárok vezetése mellett október hó 2-án 4—5 napos tanulmányi kirándulásra indul, még pedig Dévára, Vajda-Hunyadra, Petrozsénybe, a szurduki szorosba.

— **Halálozás.** Alsócernátoni Damokos László volt országgyűlési képviselő, nyug. kir. táblai bíró, Dr Damokos Andor, vármegyénk alispánjának nagybátyja, e hó 27-én, életének 68-ik évében elhalt Fehérgyarmaton.

— **Új posta-épület városunkban.** Folyó évi október hó 15-ikéig a kolozsvári postaigazgatósághoz cimezett és a helybeli postahivatal főnökségéhez benyújtandó ajánlatokkal kívánják biztosítani a Székelyudvarhelyt felépítendő új posta- és távirdahivatal helyiségeit. Az érdeklődők figyelmét ezen körülményre felhívjuk; noha szabályszerű árlejtési hirdetmény kibocsátásáról tudomásunk nincs.

— **Ítélet a székelyegyleti takarékpénztár csődügyében.** A székelyudvarhelyi kir. törvényszék pénteken este 5 órakor hirdette ki a múlt héten megtartott főtárgyalás eredményét. Ugron Gábor képviselőt, mint a nevezett pénztár elnök-igazgatóját vétke bukás vétségében mondotta bűnösnek s ezért 3000 korona, behajthatatlanság esetén 5 hónapi fegházra átváltoztatható pénzbüntetésre, valamint az eddig felmerült 10,508 K 44 f és még felmerülhetők költségek megfizetésére ítélte el a bíróság. Az igazgatóság és felügyelő bizottság összes tagjait pedig a bprts. 326. §. 1. és 2. pontja értelmében a terhükre rótt vád alól felmentette. A kir. főügyész helyettes az egész ítélet ellen felebbezést jelentett. Ugron Gábor pedig úgy a minősítés, mint a büntetés kiszabása ellen felebbez. Társadalmi körökben a mily megnyugvást keltett az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok felmentése, épen oly kedvetlenül fogadták Ugron Gábor elítélését. Az elfogulatlanul vélekedő közönség egész meggyőződéssel hiszi, hogy a felsőbb bíróság Ugront feltétlenül fel fogja menteni. Papp Zakor Endre vas-kereskedő, volt felügyelő bizottsági taggal a kir. törvényszék tegnap külön főtárgyalást tartott. Ennek rendén Csiki László főügyész helyettes vétke bukás vétségeért való meg-

büntetését indítványozta. Dr Pál Ernő ügyvéd, mint védő a büntető- és a ker. törvény alapján kimutatta, hogy vádlott, mint f. ü. b. tag, az üzletvezetésben részt nem vehetett, tehát a gondatlan üzletvezetés és ebből folyólag, a vétke bukás vétségét el sem követhette. Különben is olyan időben volt f. ü. b. tag, mikor a bukást előidéző körülmények már mind beállottak s a pénztárt megmenteni nem lehetett. A kir. tvszék ezek alapján vádlottat felmentette. Az ítélet ellen a főügyész helyettes felebbezést jelentett.

— **Olcsó marhasó.** A magyar gazdaközönségnek egy igen régi és jogos kívánsága fog teljesülni a közel jövőben. Ismeretes ugyanis, hogy a kincstár az olcsó marhasót nálunk csak poralakban bocsátja forgalomba, ami lehetetlenné teszi, hogy azt nyalósó gyanánt használják. A magyar gazdák pedig az állattenyésztésnél tulnyomó részben úgy használják a sőt s e célra kénytelenek háromszorta drágább kőst használni. Mint értesülünk, a pénzügyminiszterium intézkedett, hogy az olcsó nyalósó forgalomba hozatala céljából a marhasót úgy a máramarosi sóbányánál, mint pedig az erdélyi bányák közül Parajdon megfelelő formákba szilárdon sajtolják s így módon marhasó-briket gyanánt közforgalomba adják. Az említett helyeken a sajtolótelepek szükséges építkezései már is folyamatban vannak s a minisztérium intézkedése folytán az olcsó nyalósó a jövő év elején tényleg forgalomba is kerül.

— **Országos vásárunk.** Az év legjobb országos vására mai nappal beállott városunkban. Három napig tart a baromvásár és szerdán (e hó 4-én) lesz a kirakóvásár.

— **Ismét zárva van a nagytőzsde.** Székelyudvarhely városban, Udvarhelyvármegye székhelyén. Erről megtudhatja a vármegye 100,000-et meghaladó római kath., ev. ref., unitárius s más keresztény vallású közönsége, sőt 1903. július 22-ike óta rá van kényszerítve megtudni, hogy orthodox izraelita polgártársainknak sátoros ünnepük van. Jelenleg az 5666. esztendő kezdetét ünneplik, tehát új évük van. Ezért zárták be tegnap és tartják ma is egész napon át zárva a m. kir. dohány nagytőzsdét Székelyudvarhely városban. Nehezen barátkozik meg ezzel az új honpolgári viszonyokkal közönségünk s folyton panaszkodik és nem egészen alaptalanul, hogy ilyen feje tetejére állított helyzetet kényszerít az elenyészően csekély számú zsidóság a velük számban össze sem hasonlítható más vallású keresztényekre. Ezt a pénzügyminiszterium is belátta s átmenetileg úgy intézkedett 8253—904. sz. rendeletében, hogy akik 1903. október 1-je előtt nyerték el dohányárusi jogosítványukat, csakis azok gyakorolhatják szombati napokon s vallásuk egyéb ünnepein ezentúl a régi eljárás szerint a dohányeladást. A székelyudvarhelyi tőzsdés — szörénscéltlenségünkre — pár hónappal előbb jutott az engedélyhez és így most már 30—40 évig várhatjuk, míg ismét visszatérhetünk a keresztényi állapothoz. Az ilyen helyzetekkel természetesen önként elesztik az antiszemitizmust, megutáltatják

a zsidóságot és folytonos izgatottságban tartanak egy egész vármegyét. Ezen tehát mielőbb segíteni kellene. De nincs, aki meglássa, mert a pénzügyigazgatói állás üresedésben van. Fej nélkül pedig a láb — semmit sem ér . . .

— **Könyvtár megnyitás.** A polgári önképző-kör könyvtárát mai napon megnyitják és ezentúl hetenkint kétszer: vasárnap d. u. 3—5, csütörtökön este 8—10 óráig a tagok rendelkezésére áll.

— **Rablók az utitáskában.** Ali Baba meséjére emlékeztet a következő madridi történet. Egy ottani, korcsmárhoz beállított két szegény ördög, akinek mindegyike hatalmas utitáskát cipelt a hátán s megkérték, engedjék meg, hogy táskájukat ott hagyják. Azt mondták, hogy kivándorlók s Amerikába készülnek s addig, míg alkalmas lakást találnak, a korcsmában akarják hagyni podgyásukat. A jó szívű asszony megadta erre az engedélyt s az utitáskák ott maradtak estig, anélkül, hogy tulajdonosaik visszatértek volna. Amikor a szobalány egyszer elhaladt mellettük, az egyik kufferből erős tüsszentést hallott. Megijedt, de urnőjének nem szólt egy szót sem. Másodszor heves köhögést hallott ugyanonnan. Az u'cára rohant és két rendőrt hitt a lakásba. Ezek lakatost hoztak s feltörték a köhögő és tüsszentő kufferokat. Mindegyikben egy embert találtak. Bevallották, hogy egy rablóbanda tagjai. Éjjel ki akartak mászni rejtékhelyükről, hogy kintváró cimboráik számára felnyissák a kaput és az egész korcsmát kifoszzák. Tervük sikerült is volna, ha szerencsétlenségükre az egyik rabló nem lett volna náthás. A rendőrök megparancsolták a két embernek, hogy ismét mászszanak be a ládába, ahová becsukták őket s a hol most már kedvük szerint trüsszenbettek és köhög-hettek. A rendőrök azután lesbeállottak és megvárták a rablóbandát, a melyet sikerült elfogniok és ártalmatlanná tenniük.

— **Köszönet nyilvánítás.** Ha van intézmény, amely tagjait nagy hálára kötelezi, úgy az első sorába tartozik a helybeli róm. kath. jellegű temetkezési egyesület is. Hálával tartozunk mindenkinek előtt azon lelkes és fáradhatatlan embereknek, akik nagy nehézségekkel megküzdve, megalapították ezen nemes intézményt. Vannak tagok, akik szinte bosszankodva fizetik azon csekély 40 fillért, melyet egyes tagok elhalálása esetén kell fizessenek, de nem gondolnak arra, hogy mily jól fog esni a hátramaradottaknak akkor, hogyha bekövetkezik az a szerencsétlenség, amely legtöbb-ször váratlanul üt be. Hálával tartozom tehát én is, kinek férje 13 évi hosszas betegségben mindenét sirba vitte, azonban egyleti tag lévén, kikaptam az utána járó pénzt és az általam befizetett 40 filléretet s igazán mondhatom csak ez mentett meg a kétségbeeséstől. Kérjük tehát a jó Istent, hogy a kezdeményező és még most is az egyesület élén álló férfiakat még soká tartsa meg, hogy még sok hasonló sorsban részes emberen segíthessenek. Özv. Bodrogi Lajosné.

— **Talált kaszszakulcs.** Horváth Zsigmond áll. főreálisk. I. oszt. tanuló, szept. 30-án délkor a Gál János utóda kereskedése körül a járdán két drb madzaggal összekötött kaszszakulcsot talált. Jogos tulajdonosa a rendőrségnél átveheti a kulcsokat.

LEGUJABB.

A császári ultimátumot Fejérváry igyekszik helyreigazítani és annak különösen 3-ik pontját magyarázza a királynál történt kihallgatása után.

A király a Fejérváry-kormányt új program alapján újból akarja kinevezni. Gróf Csáky Albin főrendiházi elnököt is meghallgatták Bécsben. Azt mondja Apponyi gróf a „Zeit“-ban, hogy a korona és többség közötti meg egyezés létesítésére Széll Kálmán volna a legalkalmasabb, aki hasonló esetben immár bevált s úgy a parlament, mint a korona bizalmát bírja. A vármegyei országos értekezéskor a Bécsben történtek fölött s már több helyről bizalmas üdvözlötet küldtek az egyesült ellenzéknek.

EGYHÁZI ÉLET.

Unitárius istentiszteletek. Ma, okt. 1-én d. e. 10 órakor kezdődőleg a vármegyei ház nagytermében unitárius istentisztelet tartatik. Egyben az egyházközség elöljárósága ez uton is tudatja az érdeklődőkkel, hogy további intézkedésig a jövőre nézve minden hó 1-ső és 3-ik vasárnapján lesznek a rendes istentiszteletek a nevezett helyen és időben.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Iparosainkhoz!

Mint arról e b. lapok hasábjain t. iparos polgártársaink értesülhettek, a helybeli állami ipari szakiskolában folyó évi október hó 4-ével, most már negyedizben, egy hat óra terjedő ingyenes tanfolyam nyílik meg iparosmesterek és segédek részére.

E tanfolyam célja a kisiparosnak módot nyújtani mindazon ismereteknek elsajátítására, melyekre körülményeinél, hiányos előképzettségénél fogva szert nem tehetett, de a melyekre a mai kor iparosának, ha helyét megállani akarja, ép oly szüksége van, mint a mindennapi kenyérre.

Korunk a rohamos haladás korszaka. Különösen az ipar terén egyik újítás a másikat éri. A technika nap-nap után újabb meg újabb eszközeivel rajta van, hogy az iparos során könnyítsen, hogy az észnek jutassa az első rangu szerepet az ipari munkában.

Tehát fejlődés, haladás minden téren. Már az értelmes földmives is okszerű gazdálkodás után néz, mert látja, hogy apáinak faekéjével fel-

szántott vékony barázdái silány termést hoznak. Az élet küzdelme tanítja meg arra, hogy apáinak primitív gazdasági eszközeit jobbakkal, célravezetőbbekkel kell felcserélnie.

S hát az iparos ember ne értené-e meg a korintó szavát! Ez a nép, ez az osztály, mely közgazdasági életünk legfontosabb szerve, ne haladna?! Hiszen ennek emberségétől, törekvésétől várjuk a magyar iparnak fellendítését. Ennek munkaerejétől s lelki műveltségétől várjuk, reméljük szegény nemzetünk vagyonsodását s az ezen alapuló kultúráját.

A várakozás, melyet nemzetünk az iparos osztályhoz fűz, a bizalom, melylyel e munkáselemmel szemben viseltetünk, hazafias kötelességévé teszi az iparososztálynak, hogy már egyszer megmozduljon; hogy lelke minden erejével igyekezzék betölteni azt a hivatását, a melyet közgazdasági életünk fejlesztésében, emelésében betöltenie kell.

Méltán várhatjuk, kívánhatjuk iparosainktól, hogy nyissák meg lelküket mindannyian azon ismeretek megtanulására, a melylyel feltöredezett tenyerét nemcsak önmagára nézve, hanem az egész nemzetre valóságos Isten áldásává tehetnék.

Az élet nagy kapitómester s még sem tanulunk tőle! Látjuk, hogy a külföldi ipar mennyi leleményességgel, a formaérzéknek és az izlésnek mily rafinírozott kihasználásával hódít tért itt is, ott is; minden vonalon.

Itt nem a nyers erő dolgozik, hanem az ész! Az észnek hatalmával, erejével kaparintja el a külföldi ipar Önök előtt egyik jó falatot a másik után.

Pedig bizony a magyar iparosnak azzal a munkaerejével, Istentől bőven adott eszével másképpen kellene élnie. Azt okosan felhasználni, ezt művelnie kellene. Esztétizáló észszé kellene átalakítania, mely nem ismeri a tétlenséget, a lemondást, hanem folytonosan kalkulál, előre tör. Folytonosan keresi az utat és módot, hogy iparában tökéletesedjék. Mely rajta van, hogy értelmi világát fokozatosan fejlessze olyan irányban, olyan módon, olyan mértékben, a mint azt az idő, a változott viszonyok kérihetetlenül megkívánják, megkövetelik.

Ezt értsük meg jól tisztelt iparos polgártársaim s tömegesen iratkozzunk be a jelzett ingyenes tanfolyamra, amely egyenesen az Önök érdekeit szolgálja.

E tanfolyamon most már nemcsak az ipari könyvvitelt és üzleti levelezést vesszük elő. Előveszünk az ipari számolást s a mi igen fontos: a helyesírást is, mely téren, mondhatom hogy nagy gyakorlatlansággal találkozunk.

Lehetnek olyanok, akik úgy gondolkodnak, hogy én már vén vagyok, vagy pedig tudok annyit, amennyire nekem szükségem van. Azoknak azt mondom, hogy a jó pap holtig tanul, ezeknek pedig: hogy senki se tud annyit, hogy még többet ne tudhatna.

Iratkozzék egyik be a tanfolyamra azért, hogy megtanulja azt, a mire neki iparában elkerülhetetlenül szüksége van, a másik pedig azért, hogy bővítsé, gyarapítsa ismereteit az élet megkívánta tudnivalóiban.

Heti 2 óra nem a világ. Ennyi áldozatot meghozhat bárki első sorban is önmaguk lelki műveléséért. S aztán az a tudat, hogy a korral haladni kívánó iparosok akarunk lenni, már a társadalom szemében is csak bizalmat, tiszteletet kelt személyünk iránt. Értsük meg a jó szót!

Spaller József.

KÖZGAZDASÁG.

Póthirdelmény. Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület által Homoródoklándon, 1905. évi október 8-án rendezendő állatkállitásra kibocsátott hirdetményben kitüntetett díjak következőképen módosítottak: I. Kisborjus teheneknél: 1-ső díj 80, 2-ik 60, 3-ik 40, 4-ik 30 korona. II. A) 3 éves üszöknél: 1-ső díj 50, 2-ik 30, 3-ik 20 korona. II. B) 2 éves üszöknél: 1-ső díj 45, 2-ik 25, 3-ik 20 korona. A kosok, juhok és sertések tulajdonosai dícsérő oklevelet fognak kapni. Kizárólag erdélyi magyar fajta tehene és üszök díjaztatnak. Homoródoklánd, 1905. szept. 25. Daniel Lajos, elnök. Szabady Tivadar, társelnök.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinkeléer Fels. Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újság-kiadó intézete.

Azonnan kiadó lakások és bolti helyiségek a Batthyányi-tér 6. szám alatt három lakás, két bolti helyiség mellékhelyiségekkel; Kossuth-utca 11. sz. alatt a Gergely-féle lakás mellékhelyiségekkel. Értekezhetni a tulajdonosoknál, a Gergely és Frölich testvéreknél.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme. Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megfutható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

A vegyileg megvizsgált, amellé hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak talált

SZÖRVESTŐ

eltávolítja hölgyeknél az oly csúnya, kellemetlen arcbőrtől, anélkül, hogy az arcbőrnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ár 7 korona

Videki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl

Schmidek I. Budapest, VII. Nyári-u. 18. 208. 1—12.

Fizetési nehézségeket

kereskedők, gyárosok, hivatalnokok és iparosoknál bármely helyen szakember, inzolvencis jelentés nélkül jogi tanácsos közreműködésével rendez. A szükséges fedett egyezkedési hiteket megszerzi. Czödök egyezkedése is elvállaltatik. *Bleier Fried és Társa* budapesti bejegyzett cég Budapest, Erzsébetkörút 23.

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye.)

40 katasztrális holdon fekvő faiskolánk Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80 000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet egy millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben, készletünk egy millió.

Akácfa erdősítésre alkalmas, készletünk egy millió.

Diszcszerjék sétatér, magános fák.

Árjegyzék ingyen.

Faiskolánk megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. 211

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszüke miatt fonográf és gramofon tetemesen lezállított áron eladó **Betegh Pál és Társai** könyv- és papíruzetében zékelyudvarhelyen.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szobájában a tartózkodásról, mert csodálatos ellenanyagot tesz az iszákosságnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér, gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető méla csak nem is sejt, mi okozta javulását. COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szegény és becsületességű, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította. Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő írással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezességünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 128

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane, London, Anglia.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkör lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességeiben, az epekövek eltávolítását szembevetően könnyíti, a bélhurut minden nevében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, hűgkő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kívánatra szakmunkákkal és árajánlással készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Gyertyántty J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

MIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társa könyvkereskedése
 Székelyudvarhely.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalatok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnákdobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

AGRARIA

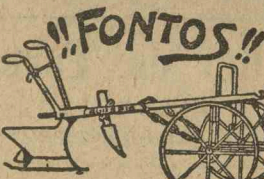
A SZAB. OSZTR. MAGYAR
 ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG
 RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

"NICHOLSON" GÉPGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 GAZDASÁGI GÉPOSZTÁLYÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ

"AGRARIA"

HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

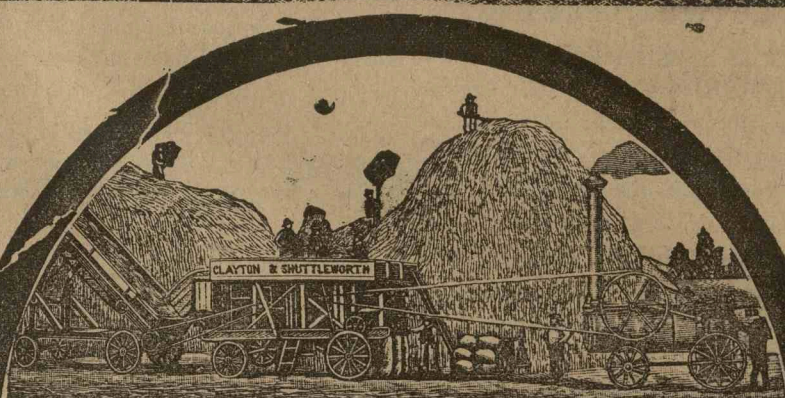

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 KIALLITÁSÁN BEMUTATOTT
 NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT
 NAGY ARANY ÉREMEL ÉS DÍSZ
 OKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK
 TULSZÁRNÁLYTAK AZ IDEGEN
 GYÁRTMÁNYOKAT
 ARANY ÉREMELLEL KITÜNTETVE
 MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI
 UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

IRJEGYZÉKÜNK
 MINDEN GAZDÁRNAL FONTOS
 TANÁCSADÓ ÉS KIVÁNYATRA
 DÍJMENTESEN KÜLDETIK.

SÜRGŐNY VAGY LEVÉLCZIM:
"AGRARIA"
 BUDAPEST

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT - szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 180

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“

Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél-villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

! Iskolás fiuk ! Diákok részére !

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után,
 a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Utí bördők a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban